

Toimenpidesuositus

Esittävä taide koulussa vahvistaa tulevaisuuden taitoja

Rekommendation för åtgärder

Scenkonst i skolan stärker framtidens kompetenser

Esittävä taide koulussa vahvistaa tulevaisuuden taitoja

Esittävät taiteet kehittävät luovuutta, osallisuutta, yhdenvertaisuutta, vuorovaikutustaitoja ja resilienssiä, joita sekä tulevaisuuden työelämä että yhteiskunta tarvitsevat. Tällä hetkellä oppilaiden mahdollisuudet osallistua esittävän taiteen opetukseen ovat kuitenkin suomalaiskouluissa eriarvoiset. Tämä toimenpidesuositus perustelee, miksi esittäville taiteelle tulisi varata selkeä asema esiopetuksen ja peruskoulun opetussuunnitelmissa, ja esittää toimenpiteitä, joilla esittävä taide voidaan integroida oppimiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön Peruskoulu 2045 -vision mukaan koulun tehtävänä on tukea merkityksellistä elämää, yhdessä elämistä ja kestävää tulevaisuutta. Sen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden sivistystä sekä kykyä ja halua osallistua yhteiskunnan rakentamiseen. Muuttuvassa maailmassa peruskoulun tehtävä ei ole ainoastaan auttaa nuoria sopeutumaan, vaan myös antaa heille valmiuksia muuttaa maailmaa paremmaksi. Teknologisten ratkaisujen rinnalla tarvitaan inhimillistä, sosiaalista ja kulttuurista kehitystä.

Koulu tarvitsee uusia välineitä muuttuvaan maailmaan

Koulun tehtävänä on valmistaa lapsia ja nuoria monimutkaiseen, epävarmaan ja nopeasti muuttuvaan maailmaan. Yhä enemmän tarvitaan luovuutta, yhteistyökykyä, kriittistä ajattelua, viestintätaitoja, empatiaa sekä kykyä toimia epävarmoissa olosuhteissa.

Tutkimusten mukaan esittävillä taiteilla, kuten teatterilla, draamalla, tanssilla, sirkuksella ja sanataiteella, on suuri, vielä käyttämätön potentiaali vastata näihin uusiin tarpeisiin.

Esittävän taiteen opetuksen saatavuus ja opetuksen pedagoginen laatu vaihtelee kuitenkin huomattavasti kuntien, koulujen ja alueiden välillä. Toiminta perustuu usein hankerahoitukseen, paikallisiin resursseihin tai yksittäisten opettajien aloitteisiin,

minkä vuoksi oppilaiden mahdollisuudet osallistua eivät toteudu yhdenvertaisesti.

Esittävä taide tukee oppimista

Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun SMIL-projektissa tutkittiin, miten taiteelliset, keholliset ja performatiiviset työskentelytavat voivat edistää oppilaiden oppimista, osallisuutta ja tulevaisuuden taitoja.

Hanke ja sen tutkimustulokset osoittavat, että esittävät taiteet:

- vahvistavat motivaatiota, sitoutumista ja oppimisen iloa
- parantavat ymmärtämistä, muistia ja oppiainneiden sisältöjen hallintaa
- kehittävät luovuutta, viestintätaitoja ja yhteistyökykyä
- vahvistavat empatiaa, eettistä tietoisuutta ja sosiaalista osaamista
- lisäävät osallisuutta, itseluottamusta ja oppilaiden toimijuutta
- edistävät turvallisempia ja osallistavampia oppimisympäristöjä
- kehittävät oppilaiden kykyä kohdata epävarmuutta ja muutoksia

Scenkonst i skolan stärker framtidens kompetenser

Scenkonsten utvecklar kreativitet, delaktighet, inkludering, interaktionsförmåga och resiliens, kompetenser som både arbetslivet och samhället behöver i framtiden. För närvarande är dock elevernas möjligheter att delta i scenkonstutbildningen ojämlika i finska skolor. Denna handlingsplan motiverar varför scenkonst bör ges en tydlig plats i förskolans och den grundläggande utbildningens läroplaner och föreslår åtgärder för att integrera scenkonst som del av lärandet.

Enligt utbildnings- och kulturministeriets vision för grundskolan 2045 är skolornas uppgift att stödja ett meningsfullt liv, samliv och en hållbar framtid. Målet är att stärka elevernas utbildning och deras förmåga och vilja att delta i samhällsbyggandet. I en föränderlig värld är grundskolans uppgift inte bara att hjälpa unga att anpassa sig, utan också att ge dem färdigheter för att förändra världen till det bättre. Utöver tekniska lösningar behövs även mänsklig, social och kulturell utveckling.

Skolor behöver nya verktyg för en föränderlig värld

Skolans uppdrag är att förbereda barn och unga för en komplex, osäker och snabbt föränderlig värld. Det behövs i allt högre grad kreativitet, samarbetsförmåga, kritiskt tänkande, kommunikationsfärdigheter, empati och förmåga att agera under osäkra förhållanden.

Enligt forskning har scenkonst som teater, drama, dans, cirkus och ordkonst stor och ännu outnyttjad potential att möta dessa behov.

Tillgången till undervisning i scenkonst och undervisningens pedagogiska kvalitet varierar dock betydligt mellan kommuner, skolor och regioner. Verksamheten bygger ofta på projektfinansiering, lokala resurser eller enskilda lärares initiativ, vilket innebär att elevernas möjligheter att delta inte förverkligas på lika villkor.

Scenkonst stödjer lärande

Konstuniversitetets Teaterhögskolas SMIL-projekt undersökte hur konstnärliga, kroppsliga och performativa arbetssätt kan främja elevers lärande, delaktighet och framtida kompetenser.

Resultatet av projektet och forskningen visar att scenkonst:

- stärker motivation, engagemang och glädjen i lärandet
- förbättrar förståelse, minne och ämneshantering
- utvecklar kreativitet, kommunikationsförmåga och förmåga att samarbeta
- stärker empati, etisk medvetenhet och social kompetens
- ökar inkludering, självförtroende och elevernas handlingsfrihet
- främjar säkrare och mer inkluderande lärandemiljöer;
- utvecklar elevers förmåga att möta osäkerhet och förändring

Berättande-, dialog- och uttrycksövningar stärker språk- och kommunikationsfärdigheter. Funktionellt grupparbete, empati och perspektivbyte utvecklar sociala och emotionella färdigheter. Improvisation, gestaltande och analys av händelseförlopp främjar kreativitet och kritiskt tänkande, medan deltagande i konstnärliga processer stärker uthållighet, interaktionsförmåga, koncentration och reflektion.

Tarinankerronta, dialogi- ja ilmaisuharjoitukset vahvistavat kieli- ja kommunikaatitaitoja. Toiminnallinen ryhmätyöskentely, eläytyminen ja näkökulmien vaihtaminen kehittävät sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja. Improvisaatio ja esittävän taiteen tulkinnallinen tarkastelu edistävät luovuutta ja kriittistä ajattelua, kun taas osallistuminen taiteellisiin prosesseihin vahvistaa pitkäjänteisyyttä, vuorovaikutustaitoja, keskittymiskykyä ja reflektiota.

Oppiminen tapahtuu paitsi kielellisesti, myös liikkeen, aistimellisuuden, kokemuksen ja kehollisen vuorovaikutuksen kautta. Esittävät taiteet tukevatkin tätä kehollista oppimista kaikilla oppilailla. Lisäksi taiteen kautta tapahtuva oppiminen voi tarjota tärkeän vaihtoehdon niille oppilaille, jotka eivät hyödy pelkästään perinteisistä opetusmenetelmistä.

Suosituksemme

1. Sisällytetään esittävä taide opetus-suunnitelmaan

- määritellään esittäväille taiteelle valtakunnalliset tavoitteet ja sisällöt omana taide- ja taitoaineenaan sekä oppiainerajat ylittävänä toimintatapana
- luodaan oppimisen jatkumo esiopetuksesta vuosiluokalle 9
- taataan yhdenvertainen pääsy esittävän taiteen opetukseen koko Suomessa

2. Vahvistetaan ja kehitetään osaamista

- Sisällytetään esittävät taiteet opettajankoulutukseen ja kehitetään täydennyskoulutusta työelämässä toimiville opettajille.
- Turvataan ja kehitetään esittävän taiteen koulutusta ja kelpoisuusvaatimuksia.
- Luodaan, laajennetaan ja vahvistetaan yhteistyötä opettajankoulutusten, taidealan koulutusten ja kulttuurisektorin välille.

3. Turvataan resurssit

- turvataan rakenteellinen tuki ja pitkäjänteinen, kestävä rahoitus
- vahvistetaan koulutus-, kulttuuri- ja tutkimussektorien yhteistyötä

Esittävän taiteen asemaa perusopetuksessa voidaan vahvistaa käyttämällä olemassa olevia resursseja aiempaa strategisemmin. Tämä edellyttää yhteisopetuksen, monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä koulutus- ja kulttuurisektorin pitkäjänteisen yhteistyön kehittämistä.

Kohti toimijuutta tukevaa koulua

Esittävän taiteen systemaattinen ja kestävä integrointi esiopetuksen ja peruskoulun opetussuunnitelmiin voi:

- lisätä oppilaiden osallisuutta ja kouluhyvinvointia
- vahvistaa perustaitoja ja vuorovaikutusosaamista
- tukea luovuuden ja ongelmanratkaisukyvyn kehittymistä
- lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta

Koululle asetetaan yhä suurempia vaatimuksia kehittää oppilaiden kykyä hallita monimutkaisuutta, ajatella kriittisesti ja toimia demokraattisessa yhteiskunnassa. Koulutus ei ole vain tiedon siirtämistä, vaan sellaisten ihmisten kasvattamista, jotka kykenevät tuntemaan, ajattelemaan, luomaan ja toimimaan yhdessä muiden kanssa.

Esittävän taiteen aseman vahvistaminen koulussa tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että lapsille ja nuorille annetaan mahdollisuus olla aktiivisia toimijoita omassa elämässään: ymmärtää, ilmaista ja vaikuttaa siihen maailmaan ja tulevaisuuteen, jonka osa he ovat.

Esittävän taiteen vakiinnuttaminen itsenäiseksi taide- ja taitoaineeksi varhaiskasvatuksen ja peruskoulun opetussuunnitelmissa on konkreettinen ja välttämätön askel kohti tulevaisuuden koulun 2045 -vision toteutumista.

Lärandet sker inte bara språkligt, utan också genom rörelse, sensualitet, erfarenhet och kroppslig interaktion. Scenkonsten stödjer detta kroppsliga lärande för alla elever. Dessutom kan lärande genom konst erbjuda ett viktigt alternativ för de elever som inte bara drar nytta av traditionella undervisningsmetoder.

Vår rekommendation

1. Inkludera scenkonst i läroplanen

- Definiera nationella mål och innehåll för scenkonst som självständigt konst- och färdighetsämne med ett ämnesöverskridande arbetssätt
- Skapa en lärandekedja från förskoleundervisning till årskurs 9
- Skapa förutsättning för jämlik tillgång till undervisning i scenkonst i hela Finland

2. Stärka och utveckla kompetens

- Scenkonst blir en del av lärarutbildningen och fortbildning för lärare i arbetslivet tillgodoses.
- Skapa, utöka och stärk samarbete mellan lärarutbildning, konstutbildning och kultursektorn.
- Säkra och utveckla utbildning inom scenkonst och behörighetskrav

3. Att säkra resurser

- Att säkra strukturellt stöd och långsiktig, hållbar finansiering
- Stärka samarbetet mellan utbildnings-, kultur- och forskningssektorerna

Scenkonstens position i den grundläggande utbildningen kan stärkas genom att de befintliga resurserna används på nya och mer strategiska sätt. Detta kan ske genom samundervisning, ämnesövergripande arbete och långsiktiga samarbeten mellan utbildnings- och kultursektorn.

Mot en skola som stödjer handlingskraft

Den systematiska och hållbara implementeringen av scenkonst i läroplanen inom förskolan och den grundläggade utbildningens kan:

- öka elevernas deltagande och skolans välbefinnande
- stärka grundläggande färdigheter och interaktionsfärdigheter
- stödja utvecklingen av kreativitet och problemlösningsförmåga
- öka utbildningsjämligheten

Det finns behov för att utveckla elevernas förmåga att hantera komplexitet, tänka kritiskt och fungera i ett demokratiskt samhälle. Utbildning handlar inte bara om att förmedla kunskap, utan om att fostra människor som kan känna, tänka, skapa och interagera med andra.

Att stärka scenkonstens position i skolor innebär framför allt att barn och unga ges möjlighet att vara aktiva aktörer i sina egna liv: att förstå, uttrycka och påverka världen och den framtid de är en del av.

Att etablera scenkonst som ett självständigt konst- och färdighetsämne som del av förskolans och den grundläggande utbildningens läroplan är ett konkret, nödvändigt steg för att möjliggöra förverkligandet av visionen för framtidens skola 2045.

Miten tutkimus tehtiin?

Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa toteutettiin vuosina 2023–2026 tutkimus- ja kehittämishanke Scenkonst med i lärande (SMIL). Hanke toteutettiin yhteistyössä Maalahden kunnan, Yrkeshögskolan Novian, Barn- och ungdomsstiftelsenin, Åbo Akademin, Opetushallituksen, Helsingin yliopiston sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön Peruskoulun tulevaisuustyö -hankkeen kanssa. SMIL-hanketta rahoitti Svenska kulturfondenin SKAPA-ohjelma.

Hankkeessa tutkittiin, miten esittävät taiteet (teatteri, draama, tanssi, sirkus ja sanataide) voidaan integroida esi- ja perusopetukseen sekä miten ne voivat tukea oppimista, osallisuutta, tunnetaitoja ja tulevaisuudessa tarvittavia taitoja. Siihen osallistui esiopetuksen oppilaita ja opettajia sekä perusopetuksen 3.–4. ja 7.–8. luokkien oppilaita ja opettajia.

Pilottiryhmissä esittäviä taiteita opetettiin yksi tunti viikossa kahden lukuvuoden ajan, ja opetus integroitui koulun muuhun opetukseen. Työ perustui yhteisopettajuuteen, oppiainerajat ylittäviin toimintatapoihin sekä opettajien ja taiteilijoiden väliseen yhteistyöhön. Näin tutkittiin, miten esittävät taiteet voivat tulla luonnolliseksi ja kestäväksi osaksi koulun arkea ja samalla luoda uusia mahdollisuuksia oppimiselle ja pedagogiselle kehittämiselle.

Hanke loi myös perustan pohjoismaiselle tutkimusverkostolle, johon kuuluu kymmenen esittävien taiteiden ja koulutuksen tutkijaa. Verkosto on toiminut aktiivisesti hankkeen aikana ja vakiintunut pysyväksi alustaksi tutkimukselle, tiedonvaihdolle ja pohjoismaiselle yhteistyölle.

Lisätietoa

Riku Saastamoinen

Yliopistonlehtori, Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu
+358400792037
riku.saastamoinen@uniarts.fi

Nina Dahl-Tallgren

Tutkija, Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu
+358503014062
nina.dahl-tallgren@uniarts.fi

Hur genomfördes studien?

Åren 2023–2026 genomförde Konstuniversitets Teaterhögskolan ett forsknings- och utvecklingsprojekt kallat Scenkonst med i lärande (SMIL). Projektet genomfördes i samarbete med Teaterhögskolan vid Konstuniversitetet, Malax kommun, Yrkeshögskolan Novia, Barn- och ungdomsstiftelsen, Åbo Akademi, Utbildningsstyrelsen, Helsingfors universitet samt Undervisnings- och kulturministeriets projekt Framtidsarbetet inom grundskolan. SMIL finansierades genom Svenska kulturfondens SKAPA-program.

Projektet undersökte hur scenkonst (teater, drama, dans, cirkus och ordkonst) kan integreras i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och bidra till lärande, delaktighet, emotionella färdigheter och framtida kompetenser. Forsknings- och utvecklingsarbetet genomfördes i nära samarbete med skolor i Malax kommun och omfattade barn och lärare i förskolan samt elever och lärare i årskurs 3–4 och 7–8.

I pilotgrupperna undervisades scenkonst en timme per vecka under två läsår och integrerades med skolans övriga undervisning. Arbetet byggde på samundervisning, ämnesövergripande arbetssätt och samverkan mellan lärare och konstnärer. På så sätt undersöktes hur scenkonst kan bli en naturlig och hållbar del av skolans vardag och samtidigt skapa nya möjligheter för lärande och pedagogisk utveckling.

Projektet har även lagt grunden för ett nordiskt forskningsnätverk med tio forskare inom scenkonst och utbildning. Nätverket har fungerat aktivt under projekttiden men även etablerats som en aktiv plattform för fortsatt forskning, kunskapsutbyte och samverkan mellan de nordiska länderna.

Ytterligare information

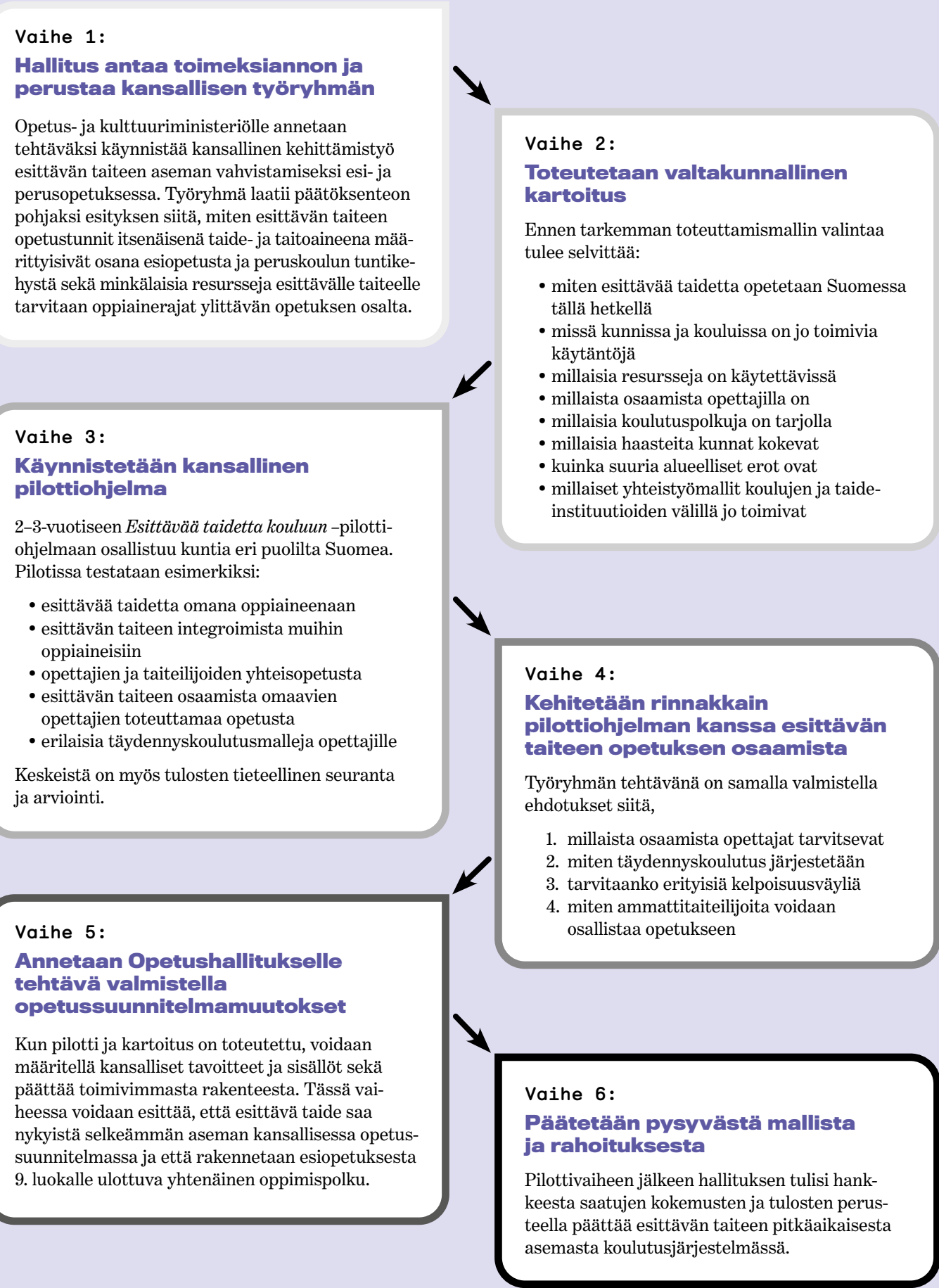
Riku Saastamoinen

Universitetslektor
Konstuniversitetets Teaterhögskolan
+358400792037
riku.saastamoinen@uniarts.fi

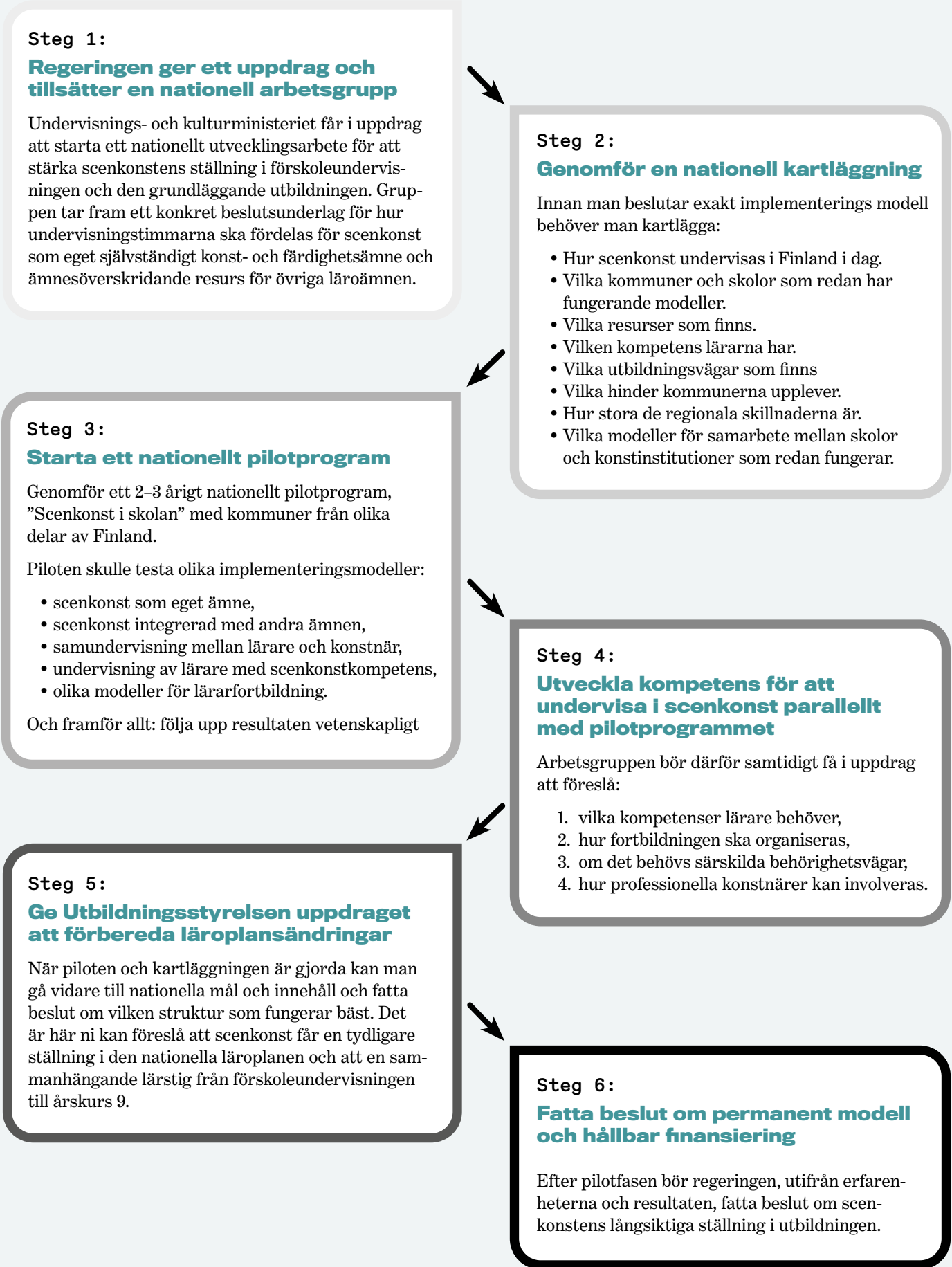
Nina Dahl-Tallgren

Forskare
Konstuniversitetets Teaterhögskolan
+358503014062
nina.dahl-tallgren@uniarts.fi

Tiekartta esittävän taiteen aseman vahvistamiseen kouluissa

Färdplan för att stärka scenkonstens position i skolor

Lähteet/Referenser:

Agarwal, M., & Verma, A. (2023). Integration of performing arts in education: A joyful, retentive and transformative learning. *Research Journal of Humanities and Social Sciences*, 14(2), 61–68.
<https://doi.org/10.52711/2321-5828.2023.00013>

Cappello, N., Anttila, E., & Cañabate, D. (2024). Body as classroom: Movement-based performing arts as an approach to embodied transformative learning in a secondary school classroom. *International Journal of Education & the Arts*, 25(20), 1–29.

Dahl-Tallgren, N. (2024). *Towards a performative pedagogy: An educational design study of three theatre-in-education programmes* [Doctoral dissertation, Åbo Akademi University].
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-12-4401-8>

Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanon sihteeristö. (2026). *Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma*. (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:6). Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Lahmann, H. (2025). *From margins to masterpieces: Charting pathways to strengthen arts in global public education*. Community Arts Network & Community Arts Lab/Porticus.
https://www.community-arts.net/Community_Arts_Network-Lahmann-Arts_in_Global_Public_Education-2025.pdf

Ministry of Education and Culture. (2026). *Basic education 2045: For life: A vision for Finnish comprehensive schools*(Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2026:9). <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-061-3>

OECD. (2019). *OECD Future of Education and Skills 2030: Learning Compass 2030*. OECD Publications Centre.

OECD. (2025). *OECD Teaching Compass: Reimagining teachers as agents of curriculum changes* (OECD Education Policy Perspectives No. 123). OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/8297a24a-en>

Thorkelsdóttir, R., & Jónsdóttir, J. (2025). The value of arts education in Iceland with a view of the PISA results: Creative thinking. *Tímarit um uppeldi og menntun*.

Østern, A.-L., & Knudsen, K. N. (Eds.). (2019). *Performative approaches in arts education: Artful teaching, learning and research*. Routledge.

Østern, T. P., Dahl, T., Strømme, A., Aagaard, P. J., Østern, A.-L., & Selander, S. (Eds.). (2019). *Dybde//læring – en flerfaglig, relasjonell og skapende tilnærming*. Universitetsforlaget.

Østern, T. P., Dahl, T., Bjørkøy, I., Hovde, S. S., Golovátina-Mora, P., & Martin, R. (Eds.). (2024a). *Performativ læring: Skapende og samskapende utdanning*. Universitetsforlaget.

Østern, T. P., Illeris, H., Knudsen, K. N., Jusslin, S., & Holdhus, K. (Eds.). (2024b). *Kunstfagdidaktikk som kunstnerisk, forskende og oppmerksom undervisningspraksis*. Universitetsforlaget.

